

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODNOGA GOSPODARSTVA

2658

Na temelju članka 10. stavka 4., članka 11. stavka 5., članka 14. stavka 4. i članka 50. Zakona o biljnom zdravstvu (»Narodne novine«, br. 75/05), ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva donosi

PRAVILNIK

**O PROVOĐENJU SUSTAVNOG ISTRAŽIVANJA I MJERA ZA
SPRJEČAVANJE ŠIRENJA I SUZBIJANJE SMEĐE TRULEŽI GOMOLJA
KRUMPIRA I BAKTERIJSKOG VENUĆA KRUMPIRA I RAJČICE, KOJU
PROUZROKUJE BAKTERIJA *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et
al.**

I. TEMELJNE ODREDBE

Predmet Pravilnika

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom propisuje način provođenja sustavnog istraživanja radi utvrđivanja prisutnosti i određivanja rasprostranjenosti smeđe truleži gomolja krumpira i bakterijskog venuća krumpira i rajčice, koju prouzrokuje bakterija *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al. (u daljnjem tekstu: štetni organizam) i, u slučaju pojave štetnog organizma, mjere za sprječavanje širenja i suzbijanje radi iskorjenjivanja.

Izveščivanje u slučaju zaraze ili sumnje na zarazu

Članak 2.

Ako posjednik bilja, biljnih proizvoda i drugih nadziranih predmeta ili bilo koja druga osoba uoči simptome zaraze ili posumnja na pojavu štetnog organizma, obvezan je o tome odmah izvijestiti nadležnog fitosanitarnog inspektora, koji o tome odmah izvješćuje nadležnu upravu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

II. SUSTAVNO ISTRAŽIVANJE

Sustavno istraživanje

Članak 3.

(1) Radi utvrđivanja prisutnosti ili odsutnosti štetnog organizma provodi se sustavno istraživanje kao dio posebnog nadzora u skladu s godišnjim programom iz članka 14. stavka 2. Zakona o biljnom zdravlju:

– na krumpiru (*Solanum tuberosum* L.), uključujući gomolje, isključujući sjeme u botaničkom smislu, i

– na rajčici (*Lycopersicon lycopersicum* (L.) Karsten ex Farw), isključujući plodove i sjeme (u daljnjem tekstu: glavne biljke domaćini).

(2) Radi utvrđivanja drugih mogućih izvora zaraze koji mogu ugroziti proizvodnju glavnih biljaka domaćina, nadležna uprava donosi procjenu opasnosti od štetnog organizma. Ako se pritom utvrdi opasnost od širenja štetnog organizma, u proizvodnim područjima glavnih biljaka domaćina provodit će se sustavno istraživanje:

– na drugim biljkama domaćinima, uključujući samoniklo bilje iz porodice Solanaceae,

– u površinskim vodama koje se koriste za navodnjavanje ili prskanje glavnih biljaka domaćina,

– u tekućem otpadu koji nastaje u industrijskoj preradi ili u pogonima za pakiranje glavnih biljaka domaćina i koristi se za navodnjavanje ili prskanje glavnih biljaka domaćina, i prema potrebi,

– na supstratima koji se koriste za rast bilja, tlu te krutim otpacima koji nastaju u industrijskoj preradi ili u pogonima za pakiranje glavnih biljaka domaćina.

(3) Sustavno istraživanje provode fitosanitarna inspekcija i Zavod za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Zavod) i druge znanstvene i stručne institucije kad ih godišnjim programom odredi ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva (u daljnjem tekstu: ministar).

Postupci provođenja sustavnog istraživanja

Članak 4.

(1) Pri provedbi godišnjeg programa sustavnog istraživanja fitosanitarni inspektor ili stručna osoba Zavoda:

1. u slučaju krumpira:

– u odgovarajućim vremenskim razdobljima obavlja vizualni pregled usjeva sjemenskog krumpira i krumpira koji nije namijenjen sadnji (u daljnjem tekstu: merkantilni krumpir) i uzima uzorke tijekom uzgoja ili iz skladišta. Uzete uzorke vizualno pregledava rezanjem gomolja, a

– uzorke sjemenskog krumpira, i kada je to potrebno merkantilnog krumpira, dostavlja laboratoriju Zavoda ili ovlaštene institucije (u daljnjem tekstu: laboratorij) radi laboratorijskog testiranja.

2. u slučaju rajčice:

– u odgovarajućim vremenskim razdobljima tijekom uzgoja obavlja vizualni pregled najmanje onih presadnica koje su namijenjene tržišnoj proizvodnji.

3. na drugim biljkama domaćinima, u površinskim vodama, uključujući tekući otpad te u ostalom materijalu, posebice supstratima, tlu i čvrstim otpacima industrijskih postrojenja za preradu i pakiranje:

– uzima uzorke i dostavlja ih laboratoriju radi testiranja.

(2) Laboratorijska testiranja iz stavka 1. točke 1. i 3. ovoga članka provode se sukladno standardnim postupcima za dijagnozu, otkrivanje i identifikaciju bakterije *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al. koje preporučuju Europska i mediteranska organizacija za zaštitu bilja (EPPO) ili Europska unija (u daljnjem tekstu: propisani postupci).

Evidencija o sustavnom istraživanju

Članak 5.

(1) Nadležna uprava vodi godišnju evidenciju o postupcima provođenja i rezultatima sustavnog istraživanja, koja mora sadržavati sljedeće podatke:

1. za krumpir:

- procjenu ukupne površine na kojoj se uzgaja krumpir (sjemenski i merkantilni) u hektarima,
- površine prikazane odvojeno za sjemenski (po kategorijama) i merkantilni krumpir i, prema potrebi, po područjima,
- broj i vrijeme uzimanja uzoraka namijenjenih testiranju,
- broj vizualnih pregleda u polju tijekom uzgoja,
- broj vizualnih pregleda gomolja i veličina uzorka;

2. za rajčicu:

- procjenu ukupnog broja presadnica namijenjenih tržišnoj proizvodnji rajčice,
- broj vizualnih pregleda i uzoraka;

3. za druge biljke domaće:

- biljnu vrstu,
- broj i vrijeme uzimanja uzoraka,
- naziv područja ili vode iz kojih su uzorci uzeti,
- postupci testiranja;

4. za površinske vode i tekući otpad koji nastaje u industrijskoj preradi i pogonima za pakiranje glavnih biljaka domaćina:

- broj i vrijeme uzimanja uzoraka,
- naziv područja ili vode ili lokacija posjeda iz kojih su uzorci uzeti,
- postupci testiranja.

(2) O pojedinostima i rezultatima sustavnog istraživanja iz stavka 1. ovoga članka, provedenog prethodne proizvodne godine, nadležna uprava je obvezna do 1. lipnja tekuće godine izvijestiti države članice Europske unije, Europsku komisiju i Stalni odbor za biljno zdravlje (u daljnjem tekstu: Odbor), osim za krumpir koji se čuva za sadnju na vlastitom gospodarstvu, za koji se obavijest mora dostaviti do 1. rujna tekuće godine.

III. SUMNJA NA ZARAZU

Sumnja na zarazu

Članak 6.

(1) Na zarazu štetnim organizmom sumnja se:

- ako su tijekom vizualnog pregleda otkriveni znakovi bolesti i ako je rezultat brzih testova provjere provedenih sukladno propisanim postupcima pozitivan, ili
- ako je testiranjem na latentnu zarazu dobiven pozitivan rezultat brzih testova provjere provedenih sukladno propisanim postupcima.

(2) Da bi se potvrdila ili opovrgnula sumnja na zarazu štetnim organizmom, provode se daljnja laboratorijska testiranja sukladno propisanim postupcima.

(3) Do dobivanja konačnog rezultata laboratorijskog testiranja iz stavka 2. ovoga članka, fitosanitarni će inspektor:

1. zabraniti premještanje biljaka i gomolja iz svih usjeva, partija i pošiljaka iz kojih su uzeti uzorci, osim ako se to premještanje obavlja pod njegovim nadzorom, uz uvjet da je isključena opasnost od širenja štetnog organizma,

2. poduzeti potrebne radnje radi otkrivanja izvora zaraze štetnim organizmom,
3. naložiti odgovarajuće dodatne mjere opreza radi sprječavanja širenja štetnog organizma koje je odredilo Ministarstvo, ovisno o procijenjenom stupnju opasnosti. Te će se mjere primjenjivati osobito u slučaju proizvodnje glavnih biljaka domaćina i premještanja partija sjemenskog krumpira proizvedenih na mjestu proizvodnje iz kojeg su uzeti uzorci spomenuti u točki 1. ovoga stavka.

Čuvanje dokaznog materijala

Članak 7.

(1) U slučaju sumnje na zarazu štetnim organizmom, do dobivanja konačnog rezultata laboratorijskog testiranja provedenog sukladno propisanim postupcima, laboratorij je obavezan zadržati i na primjeren način čuvati:

- sve uzorkovane gomolje, i kada je to moguće, sve uzorkovane biljke,
- sav preostali ekstrakt i dodatno pripremljen materijal za brze testove provjere, npr. stakalca za imunofluorescenciju, i
- svu pripadajuću dokumentaciju.

Sačuvani uzorak gomolja omogućit će testiranje sortnosti, kada je to potrebno.

(2) U slučaju kada je laboratorijskim testiranjem, provedenim sukladno propisanim postupcima, potvrđena zaraza štetnim organizmom, laboratorij je obavezan najmanje mjesec dana nakon slanja obavijesti iz članka 15. stavka 1. ovoga Pravilnika zadržati i na primjeren način čuvati:

- materijal naveden u stavku 1. ovoga članka, i
- uzorak umjetno zaraženih test biljaka rajčice i patlidžana, ako je moguće, i
- izoliranu kulturu štetnog organizma.

Obavješćivanje u slučaju sumnje na zarazu

Članak 8.

U slučaju sumnje na zarazu štetnim organizmom, kada postoji opasnost od prenošenja zaraze sa glavnih biljaka domaćina ili površinske vode iz država članica ili u države članice Europske unije, nadležna će uprava odmah o svim pojedinostima vezanim za pojavu sumnje obavijestiti službeno tijelo nadležno za zaštitu bilja svake države članice Europske unije i uspostaviti s tim tijelom odgovarajuću suradnju.

IV. POTVRĐENA ZARAZA

Postupak u slučaju potvrđene zaraze glavnih biljaka domaćina

Članak 9.

Ako se laboratorijskim testiranjem iz članka 6. stavka 2. ovoga Pravilnika uzorka glavnih biljaka domaćina potvrdi zaraza štetnim organizmom, fitosanitarni će inspektor na temelju podataka dobivenih od Ministarstva:

1. provesti istraživanje u skladu s člankom 10. ovoga Pravilnika da bi utvrdio opseg te jedan ili više primarnih izvora zaraze.
2. označiti kao zaražene:
 - glavne biljke domaćine, pošiljku ili partiju iz koje je uzet uzorak,

- strojeve, opremu, prijevozna sredstva, skladišta ili njihove dijelove, i sve druge objekte i predmete, uključujući materijal za pakiranje, koji su bili u dodiru s glavnim biljkama domaćinima od kojih je uzet uzorak,
 - mjesta proizvodnje, polja i, kada je to primjereno, zaštićene prostore namijenjene proizvodnji bilja, bilo da je uzorak uzet u vrijeme uzgoja ili nakon vađenja ili berbe glavnih biljaka domaćina,
3. odrediti opseg vjerojatne zaraze,
 4. odrediti sigurnosno područje na temelju opsega i izvora primarne zaraze, opsega vjerojatne zaraze i mogućeg širenja štetnog organizma.

Opseg i primarni izvor zaraze glavnih biljaka domaćina

Članak 10.

(1) Fitosanitarni će inspektor provesti istraživanje iz članka 9. točke 1. ovoga Pravilnika da bi utvrdio opseg te jedan ili više primarnih izvora zaraze glavnih biljaka domaćina uzimajući u obzir:

1. mjesta proizvodnje:

- na kojima se proizvodi ili je bio proizveden krumpir, koji je klonski srodan s krumpirom na kojem je utvrđena zaraza štetnim organizmom,
- na kojima se proizvodi ili je bila proizvedena rajčica, koja potječe iz istog izvora kao i rajčica na kojoj je utvrđena zaraza štetnim organizmom,
- na kojima se proizvode ili su bili proizvedeni krumpir ili rajčica, koji su pod nadzorom fitosanitarnog inspektora zbog sumnje na zarazu štetnim organizmom,
- na kojima se proizvodi ili je bio proizveden krumpir koji je klonski srodan s krumpirom proizvedenim na mjestu proizvodnje gdje je utvrđena zaraza štetnim organizmom,
- na kojima se proizvode krumpir ili rajčica, a koja se nalaze u blizini zaraženih mjesta proizvodnje uključujući i ona mjesta proizvodnje na kojima se koriste ista oprema za proizvodnju i objekti,
- na kojima se koriste površinske vode za navodnjavanje ili prskanje iz izvora za koji se sumnja na zarazu ili je utvrđeno da je zaražen štetnim organizmom,
- na kojima se koriste površinske vode za navodnjavanje ili prskanje iz istog izvora koji se koristi i na mjestima proizvodnje na kojima je utvrđena zaraza ili postoji sumnja na zarazu štetnim organizmom,
- koja su poplavljena ili su bila poplavljena površinskim vodama u kojima je utvrđena zaraza ili postoji sumnja na zarazu štetnim organizmom, i

2. površinske vode koje se koriste za navodnjavanje, prskanje ili su poplavile polja ili mjesta proizvodnje na kojima je utvrđena zaraza štetnim organizmom.

(2) Istraživanje iz stavka 1. ovoga članka uključuje daljnje laboratorijsko testiranje sukladno propisanim postupcima najmanje svih partija sjemenskog krumpira koji je klonski srodan sa zaraženim krumpirom.

Opseg vjerojatne zaraze glavnih biljaka domaćina

Članak 11.

Fitosanitarni inspektor određuje za glavne biljke domaćine opseg vjerojatne zaraze iz članka 9. točke 3. ovoga Pravilnika, na temelju mogućih doticaja prije, poslije i tijekom proizvodnje, navodnjavanja ili prskanja ili na temelju klonske srodnosti s biljkama ili gomoljima koji su označeni kao zaraženi, uzimajući u obzir:

1. glavne biljke domaćine uzgojene na mjestu proizvodnje koje je označeno kao zaraženo,
2. mjesto ili mjesta proizvodnje koja su u bilo kakvoj vezi s proizvodnjom glavnih biljaka domaćina koje su označene kao zaražene, uključujući i ona na kojima su se koristili ista oprema za proizvodnju i objekti,
3. glavne biljke domaćine koje su proizvedene na mjestima proizvodnje iz točke 2. ovoga članka ili su se nalazile na tim mjestima proizvodnje u vrijeme dok su glavne biljke domaćini koje su označene kao zaražene u skladu s člankom 9. točkom 2. alinejom 1. ovoga Pravilnika bile prisutne na mjestima proizvodnje iz točke 1. ovoga članka,
4. posjede na kojima se nalaze ili dorađuju glavne biljke domaćini koje potječu s mjesta proizvodnje iz točke 1. do 3. ovoga članka,
5. svaki stroj, prijevozno sredstvo, skladište, ili njihov dio, te druge objekte ili predmete, uključujući i materijal za pakiranje, koji su mogli doći u dodir s glavnim biljkama domaćinima koje su označene kao zaražene u skladu s člankom 9. točkom 2. alinejom 1. ovoga Pravilnika,
6. sve glavne biljke domaćine koje su bile uskladištene ili u doticaju s nekim od objekata ili predmeta iz točke 5. ovoga članka prije njihova čišćenja i dezinfekcije,
7. biljke rajčice koje potječu iz istih izvora kao i rajčica koja je označena kao zaražena, odnosno gomolje ili biljke krumpira koji su sestrinski ili roditeljski klonski povezani s gomoljima i/ili biljkama krumpira koji je označen kao zaražen štetnim organizmom, i koji se, iako su rezultati testiranja provedenih sukladno propisanim postupcima negativni, smatraju vjerojatno zaraženima radi klonske srodnosti s krumpirom označenim kao zaraženim, a kod rajčice, radi istog izvora kao i rajčica označena kao zaražena. Kada je potrebno, može se provesti i test sortnosti da bi se provjerio identitet zaraženih i klonski srodnih gomolja ili biljaka krumpira,
8. mjesta proizvodnje glavnih biljaka domaćina navedenih u točki 7. ovoga članka,
9. mjesta proizvodnje glavnih biljaka domaćina na kojima se za navodnjavanje ili prskanje upotrebljava voda koja je označena kao zaražena,
10. glavne biljke domaćine proizvedene na poljima koja su bila poplavljena površinskom vodom za koju je utvrđeno da je zaražena štetnim organizmom.

Sigurnosno područje

Članak 12.

(1) Sigurnosno područje iz članka 9. točke 4. ovoga Pravilnika, fitosanitarni će inspektor, na prijedlog nadležne uprave, odrediti na temelju opsega i izvora primarne zaraze, opsega vjerojatne zaraze i mogućeg širenja štetnog organizma.

(2) Moguće širenje štetnog organizma iz stavka 1. ovoga članka određuje se uzimajući u obzir:

- blizinu drugih mjesta proizvodnje glavnih biljaka domaćina,
- zajedničku proizvodnju i zajedničku uporabu zaliha sjemenskog krumpira,
- mjesta proizvodnje na kojima se upotrebljava površinska voda za navodnjavanje ili prskanje glavnih biljaka domaćina, na kojima postoji ili je postojala mogućnost površinskog dotjecanja vode s mjesta proizvodnje koja su označena kao zaražena ili mogućnost poplavlivanja vodom s mjesta proizvodnje koja su označena kao zaražena.

Postupak u slučaju zaraze drugih biljaka domaćina

Članak 13.

Ako se laboratorijskim testiranjem provedenim sukladno propisanim postupcima potvrdi zaraza štetnim organizmom u usjevu drugih biljaka domaćina, u područjima gdje je ugrožena proizvodnja glavnih biljaka domaćina, fitosanitarni će inspektor:

- provesti istraživanje u glavnim biljkama domaćinima u skladu s člankom 10. ovoga Pravilnika,
- označiti kao zaražene biljke domaćine iz kojih je uzet uzorak,
- odrediti vjerojatnu zarazu i sigurnosno područje u skladu s člankom 11. i 12. ovoga Pravilnika.

Postupak u slučaju zaraze površinskih voda

Članak 14.

(1) Ako se laboratorijskim testiranjem provedenim sukladno propisanim postupcima potvrdi prisutnost štetnog organizma u površinskoj vodi (uključujući i tekući otpad koji nastaje u industrijskoj preradi glavnih biljaka domaćina ili u pogonima za njihovo pakiranje) ili u samoniklom bilju iz porodice Solanaceae koje u njoj raste, a proizvodnja glavnih biljaka domaćina je ugrožena zbog korištenja te vode za navodnjavanje, prskanje ili zbog poplavlivanja, fitosanitarni će inspektor:

- provesti istragu uključujući pregled uzoraka površinskih voda i prisutnih samoniklih biljaka iz porodice Solanaceae, u odgovarajućim vremenskim razdobljima, radi utvrđivanja opsega zaraze,
- označiti, u dovoljno velikom opsegu, kao zaraženu površinsku vodu iz koje je uzet uzorak, na temelju provedene istrage iz prvog podstavka ovoga stavka,
- odrediti vjerojatnu zarazu i sigurnosno područje na temelju označene zaraze iz podstavka 2. ovoga stavka i mogućeg širenja štetnog organizma uzimajući u obzir odredbe iz članka 11. ovoga Pravilnika.

(2) Moguće širenje štetnog organizma iz stavka 1. podstavka 3. ovoga članka određuje se uzimajući u obzir:

- mjesta proizvodnje glavnih biljaka domaćina koja su ugrožena poplavlivanjem ili graniče s površinskom vodom koja je označena kao zaražena,
- svako zasebno područje navodnjavanja koje je u vezi s površinskom vodom koja je označena kao zaražena,
- vodeni tokovi povezani s površinskom vodom koja je označena kao zaražena, uzimajući u obzir:
 - a) smjer i brzinu toka vode označene kao zaražene,
 - b) prisutnost samoniklih biljaka domaćina iz porodice Solanaceae.

Obavješćivanje u slučaju potvrđene zaraze

Članak 15.

(1) Nadležna uprava obvezna je odmah obavijestiti službeno tijelo nadležno za zaštitu bilja svake države članice Europske unije, Europsku komisiju i Odbor o zarazi iz članka 9. točke 2. ovoga Pravilnika i, kada je to moguće, iz članka 14. stavka 1. podstavka 2. ovoga Pravilnika kao i o pojedinostima o sigurnosnom području iz članka 12. ovoga Pravilnika i, kada je to primjereno, iz članka 14. stavka 1. podstavka 3. ovoga Pravilnika:

1. nakon dobivanja rezultata laboratorijskih testiranja provedenih sukladno propisanim postupcima kojima je potvrđena zaraza navodeći:

- a) za krumpir:

- naziv sorte i partiju,
- namjenu (merkantilni ili sjemenski), i kada je moguće, kategoriju sjemenskog krumpira, b) za biljke rajčice

– naziv sorte i partiju, i kada je moguće kategoriju.

(2) Uz obavijest iz članka 8. ovoga Pravilnika, kada je potvrđena sumnja na zarazu, nadležna uprava šalje obavijest službenom tijelu nadležnom za zaštitu bilja svake države članice Europske unije u kojima postoji opasnost od širenja zaraze na glavne biljke domaćine, koja sadrži sljedeće elemente:

- naziv sorte krumpira ili rajčice i partije,
- naziv i adresu pošiljatelja i primatelja,
- datum prispjeca partije krumpira ili rajčice,
- veličinu isporučene partije krumpira ili rajčice,
- kopiju biljne putovnice ili kada je to moguće barem njezin broj, ili registracijski broj proizvođača ili trgovca, te kopiju dostavnice.

(3) O slanju obavijesti iz stavka 2. ovoga članka, nadležna uprava izvještava Europsku komisiju i Odbor.

(4) Uz obavijest iz stavka 3. ovoga članka, nadležna uprava obvezna je nakon završetka svih istraživanja poslati Europskoj komisiji i članovima Odbora dodatnu obavijest, koja sadrži sljedeće informacije:

- datum kada je zaraza potvrđena,
- kratak opis istrage provedene radi identifikacije izvora i mogućeg širenja zaraze, uključujući i podatke o uzimanju uzoraka,
- informacije o identificiranim ili mogućim izvorima zaraze,
- pojedinosti o opsegu označene zaraze, uključujući broj mjesta proizvodnje i, za krumpir, broj partija s nazivom sorte i, kada se radi o sjemenskom krumpiru, kategorija,
- pojedinosti o sigurnosnom području, uključujući broj mjesta proizvodnje koja nisu označena kao zaražena, ali su uključena u sigurnosno područje,
- pojedinosti o zaraženoj vodi, uključujući naziv i lokaciju vode i područje u kojem se zabranjuje navodnjavanje,
- za sve pošiljke ili partije biljaka rajčice označene kao zaražene, fitosanitarni certifikat propisan člankom 39. Zakona o biljnom zdravlju i broj biljne putovnice, u skladu s Popisom u Prilogu V., Dijelu A, Odjeljku I. 1. provedbenog propisa o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama,
- svaku drugu informaciju o potvrđenoj iznenadnoj pojavi štetnog organizma koju može zatražiti Europska komisija.

V. MJERE

Mjere i postupci sa zaraženim glavnim biljkama domaćinima

Članak 16.

(1) Sadnja glavnih biljaka domaćina koje su označene kao zaražene u skladu s člankom 9. točkom 2. alinejom 1. ovoga Pravilnika nije dopuštena, već se one moraju, pod nadzorom fitosanitarnog inspektora:

- upotrijebiti kao hrana za životinje nakon odgovarajuće toplinske obrade, koja ne ostavlja nikakvu mogućnost preživljavanja štetnog organizma, ili
- odložiti na službeno odobrenom mjestu za zbrinjavanje otpada, za koje je utvrđeno da ne postoji opasnost od nekontroliranog širenja štetnog organizma u okoliš, na primjer cijedenjem

kroz pore tla do poljoprivrednog zemljišta ili doticajem s vodom koja bi se mogla upotrijebiti za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta, ili

– spaliti, ili

– industrijski preraditi, pod uvjetom da se izravno i odmah dopreme do mjesta prerade, na kojem mora postojati službeno odobrena oprema za zbrinjavanje otpada, čijim je korištenjem otklonjena opasnost od širenja štetnog organizma, i na kojem postoji sustav za čišćenje i dezinfekciju barem onih prijevoznih sredstava koja napuštaju mjesto prerade, ili

– podvrgnuti drugim mjerama, pod uvjetom da nema opasnosti od širenja štetnog organizma. O takvim mjerama i njihovoj opravdanosti, nadležna uprava obvezna je izvijestiti Europsku komisiju i države članice Europske unije.

(2) Sav preostali otpad koji je nastao kao rezultat provedbenih mjera iz stavka 1. ovoga članka, mora biti zbrinut sukladno službeno odobrenom postupku u skladu s člankom 19. ovoga Pravilnika.

Mjere i postupci s vjerojatno zaraženim glavnim biljkama domaćinima

Članak 17.

Sadnja glavnih biljaka domaćina koje se smatraju vjerojatno zaraženima štetnim organizmom u skladu s člankom 11. i člankom 14. stavkom 1. podstavkom 3. ovoga Pravilnika, uključujući i glavne biljke domaćine uzgojene na mjestima proizvodnje koja se smatraju vjerojatno zaraženima u skladu s člankom 11. ovoga Pravilnika nije dopuštena, već se one moraju, pod nadzorom fitosanitarnog inspektora:

1. kad se radi o gomoljima krumpira:

– upotrijebiti kao merkantilni krumpir namijenjen prehrani, pri čemu mora biti pakiran na mjestima koja raspoložu odgovarajućom opremom za zbrinjavanje otpada, i koji je spreman za neposrednu dostavu i uporabu bez naknadnog prepakiranja. Sa sjemenskim krumpirom dozvoljeno je rukovati u tim istim mjestima samo ako se radi odvojeno ili nakon čišćenja i dezinfekcije, ili

– upotrijebiti kao merkantilni krumpir namijenjen industrijskoj preradi, uz izravnu i brzu dostavu do pogona za preradu, koji mora raspolagati odgovarajućom opremom za zbrinjavanje otpada i sustavom za čišćenje i dezinfekciju barem onih prijevoznih sredstava koji napuštaju mjesto prerade, ili

– upotrijebiti ili zbrinuti na neki drugi službeno odobreni način, pod uvjetom da nema opasnosti od širenja štetnog organizma.

2. kad se radi o ostalim dijelovima glavnih biljaka domaćina, uključujući ostatke stabljika i lišća:

– uništiti, ili

– upotrijebiti ili zbrinuti na neki drugi službeno odobreni način, pod uvjetom da nema opasnosti od širenja štetnog organizma.

Čišćenje i dezinfekcija

Članak 18.

(1) Fitosanitarni inspektor naredit će da se strojevi, prijevozna sredstva, skladišta i njihovi dijelovi, ili drugi objekti i predmeti, uključujući materijal za pakiranje, koji su označeni kao zaraženi u skladu s člankom 9. točkom 2. alinejom 2. ovoga Pravilnika ili se smatraju vjerojatno zaraženima u skladu s člankom 11. i člankom 14. stavkom 1. podstavkom 3. ovoga Pravilnika, ili unište ili očiste i, kada je to primjereno, dezinficiraju primjenom odgovarajućih

postupaka kojima se otklanja opasnost od širenja štetnog organizma.

(2) Nakon dezinfekcije, objekti i predmeti iz stavka 1. ovoga članka više se ne smatraju zaraženima.

Postupci zbrinjavanja otpada

Članak 19.

(1) Službeno odobreni postupak zbrinjavanja otpada nastalog u procesu industrijske prerade iz članka 14. ovoga Pravilnika, mora se izvršiti u skladu sa sljedećim odredbama, tako da se izbjegne svaka opasnost od širenja štetnog organizma:

1. otpaci krumpira i rajčice (uključujući odbačeni krumpir, koru i rajčicu) i svi drugi kruti otpaci koji su u vezi s krumpirom i rajčicom (uključujući tlo, kamenje i druge ostatke), moraju se odstraniti na sljedeći način:

- odložiti na za to službeno odobrenom mjestu, na kojem ne postoji opasnost od nekontroliranog širenja štetnog organizma u okoliš, na primjer cijedenjem kroz pore tla do poljoprivrednog zemljišta ili doticajem s vodom koja bi se mogla upotrijebiti za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta. Otpaci se prevoze izravno do određenog mjesta, u zatvorenom prijevoznom sredstvu, tako da ne postoji opasnost od gubitka otpada, ili
- spaliti, ili
- primijeniti neke druge mjere za koje je utvrđeno da ne postoji opasnost od širenja štetnog organizma. O primjeni ovih mjera nadležna uprava mora izvijestiti Europsku komisiju i države članice Europske unije.

2. tekući otpad nastao u preradi, a koji sadrži raspršene krute čestice, mora se prije uklanjanja filtrirati ili obraditi postupkom sedimentacije radi odstranjivanja krutih čestica. Krute čestice se nakon toga uklanjaju na način naveden u točki 1. ovoga članka. Tekući dio otpada se mora:

- u cijelosti prije odstranjivanja zagrijati na temperaturu od najmanje 60° C u trajanju najmanje 30 minuta, ili
 - odstraniti pod službenim nadzorom na neki drugi službeno odobreni način koji onemogućava da otpaci dođu, na bilo koji način, u doticaj s poljoprivrednim zemljištem ili vodom koja se može upotrijebiti za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta. O primjeni ovih mjera nadležna uprava mora izvijestiti Europsku komisiju i države članice Europske unije.
- (2) Postupci propisani stavkom 1. ovoga članka primijenit će se i na otpad koji nastaje tijekom rukovanja, odstranjivanja i prerade zaraženih partija.

Mjere u sigurnosnom području

Članak 20.

(1) U sigurnosnom području određenom u skladu s člankom 12. i člankom 14. stavkom 1. podstavkom 3. ovoga Pravilnika, fitosanitarni će inspektor narediti mjere navedene u Prilogu koji je tiskan uz ovaj Pravilnik i njegov je sastavni dio.

(2) O poduzetim mjerama iz stavka 1. ovoga članka nadležna uprava jednom godišnje šalje obavijest državama članicama Europske unije, Europskoj komisiji i Odboru.

Postupak sa sjemenskim krumpirom

Članak 21.

(1) Sjemenski krumpir mora potjecati izravno od materijala dobivenog sukladno službeno odobrenom postupku kontrole i za koji je službenim laboratorijskim testiranjem provedenim sukladno propisanim postupcima utvrđeno da nije zaražen štetnim organizmom.

(2) Laboratorijsko testiranje iz stavka 1. ovoga članka provodi se:

1. u slučajevima kada je zaraza bila potvrđena u vlastitoj proizvodnji sjemenskog krumpira:
 - testiranjem ranijih generacija u lancu vegetativnog razmnožavanja, uključujući početnu fazu klonske selekcije i sustavno testiranje klonova osnovnog sjemena,
 - u slučajevima kada je utvrđeno da ne postoji klonska srodnost, testiranjem svih klonova osnovnog sjemena ili ranijih generacija u lancu vegetativnog razmnožavanja, uključujući biljke iz početne faze klonske selekcije, i
2. u drugim slučajevima, ili na svakoj biljci koja se nalazi u početnoj fazi klonske selekcije, ili na reprezentativnim uzorcima osnovnog sjemena ili ranije generacije u lancu vegetativnog razmnožavanja.

Zabrana posjedovanja i korištenja štetnog organizma

Članak 22.

Zabranjeno je posjedovanje i bilo kakvo korištenje štetnog organizma.

Iznimke od propisanih mjera

Članak 23.

Ministarstvo može odobriti iznimke od mjera propisanih člankom 16., 17., 18., 20. te člankom 22. ovoga Pravilnika, za pokusne, znanstvene ili selekcijske namjene, pod uvjetom da se time osigura nadzor nad štetnim organizmom i da nema opasnosti od njegova širenja.

Dodatne i strože mjere

Članak 24.

(1) Dodatne i strože mjere mogu se propisati radi suzbijanja ili sprječavanja širenja štetnog organizma.

(2) O pojedinostima u vezi mjera iz stavka 1. ovoga članka nadležna uprava šalje obavijest državama članicama Europske unije, Europskoj komisiji i Odboru.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Prestanak važnosti

Članak 25.

Stupanjem na snagu ovoga Pravilnika, prestaje važiti Naredba o provođenju nadzora radi sprječavanja pojavljivanja smeđe truleži gomolja krumpira – *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al. i prstenaste truleži gomolja krumpira – *Clavibacter michiganensis* ssp. *Sepedonicus* (»Narodne novine«, br. 78/01), u dijelu koji se odnosi na smeđu trulež gomolja krumpira – *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al.

Stupanje na snagu

Članak 26.

- (1) Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.
- (2) Odredbe članka 5. stavka 2., članka 8. i 15., članka 16. stavka 1. podstavka 5., članka 19. stavka 1. točke 1. alineje 3. i točke 2. alineje 2., članka 20. stavka 2. i članka 24. stavka 2. ovoga Pravilnika stupaju na snagu danom pristupa Republike Hrvatske Europskoj uniji.
- (3) Odredbe članka 15. stavka 2. podstavka 5. i stavka 4. podstavka 7. ovoga Pravilnika stupaju na snagu 1. siječnja 2008. godine.

Klasa: 011-02/06-01/8

Urbroj: 525-1-06-2

Zagreb, 30. listopada 2006.

Ministar poljoprivrede, šumarstva
i vodnoga gospodarstva
Petar Čobanković, v. r.

PRILOG

Mjere koje naređuje fitosanitarni inspektor i koje se provode u sigurnosnom području uspostavljenom u skladu s člankom 12. i člankom 14. stavkom 1. podstavkom 3. ovoga Pravilnika su sljedeće:

I. NA MJESTIMA PROIZVODNJE KOJA SU OZNAČENA KAO ZARAŽENA:

1. na polju ili u zaštićenom prostoru namijenjenom proizvodnji bilja koji je označen kao zaražen:

1.1.1. u iduće, najmanje četiri vegetacijske godine nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza:
– obvezno je uklanjanje samoniklih biljaka krumpira i rajčice te drugih samoniklih biljaka domaćina štetnog organizma, uključujući korove iz porodice Solanaceae, i

– zabranjena je:

– sadnja gomolja ili biljaka krumpira te sjetva sjemena u botaničkom smislu,

– sadnja biljaka i sjetva sjemena rajčice,

– uzimajući u obzir biologiju štetnog organizma,

– sadnja drugih biljaka domaćina,

– sadnja onih biljnih vrsta iz roda Brassica za koje je utvrđeno da omogućavaju preživljavanje štetnog organizma,

– sadnja biljaka za koje je utvrđeno da omogućuju širenje štetnog organizma;

1.1.2. u prvoj sezoni proizvodnje krumpira ili rajčice koja slijedi nakon razdoblja iz podtočke 1.1.1., pod uvjetom da na polju najmanje dvije uzastopne vegetacijske godine prije sadnje tijekom provođenja sustavnog istraživanja nisu nađene samonikle biljke krumpira i rajčice te druge biljke domaćini, uključujući korove iz porodice Solanaceae,

– u slučaju proizvodnje krumpira, dopušta se proizvodnja isključivo merkantilnog krumpira,

– proizvedeni gomolji krumpira ili biljke rajčice, kada je to potrebno, testiraju se sukladno propisanim postupcima;

1.1.3. u sezoni proizvodnje krumpira ili rajčice koja slijedi nakon one iz podtočke 1.1.2., uz odgovarajući plodored, koji mora biti najmanje dvogodišnji ako se želi proizvoditi sjemenski krumpir, provodi se sustavno istraživanje u skladu s člankom 3. ovoga Pravilnika;

ili

- 1.2.1. u idućih, najmanje pet vegetacijskih godina nakon godine kada je utvrđena zaraza:
- provode se mjere uklanjanja samoniklih biljaka krumpira i rajčice te drugih biljaka domaćina štetnog organizma, uključujući korove iz porodice Solanaceae, i
 - polje se prve tri godine održava na ugaru ili kao trajni pašnjak s intenzivnom ispašom ili čestom niskom košnjom, ili se siju žitarice, ovisno o procjeni opasnosti od štetnog organizma, ili se koristi za proizvodnju sjemenskih trava; u sljedeće dvije uzastopne godine dopuštena je proizvodnja biljaka koje nisu domaćini štetnog organizma i za koje je poznato da ne omogućavaju preživljavanje ili širenje štetnog organizma,
- 1.2.2. u prvoj sezoni proizvodnje krumpira ili rajčice, koja slijedi nakon razdoblja iz podtočke 1.2.1., pod uvjetom da tijekom provođenja sustavnog istraživanja u najmanje dvije uzastopne vegetacijske godine prije sadnje na polju nisu nađene samonikle biljke krumpira i rajčice te drugih biljaka domaćina, uključujući korove iz porodice Solanaceae,
- u slučaju proizvodnje krumpira, dopušta se proizvodnja sjemenskog i merkantilnog krumpira,
 - proizvedeni gomolji krumpira ili biljke rajčice kada je to potrebno, testiraju se sukladno propisanim postupcima.
2. Na svim ostalim poljima unutar zaraženog mjesta proizvodnje, pod uvjetom da je fitosanitarni inspektor utvrdio da je otklonjena opasnost od samoniklih biljaka krumpira i rajčice te drugih biljaka domaćina štetnog organizma, uključujući korove iz porodice Solanaceae:
- 2.1. u vegetacijskoj godini koja slijedi nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza:
- zabranjuje se sadnja gomolja ili biljaka krumpira i sjetva sjemena krumpira u botaničkom smislu, te sjetva ili sadnja drugih biljaka domaćina štetnog organizma, ili
 - u slučaju proizvodnje krumpira, dopušta se sadnja certificiranog sjemenskog krumpira namijenjenog isključivo proizvodnji merkantilnog krumpira, ili
 - u slučaju proizvodnje rajčice, dopušta se sadnja biljaka rajčice uzgojenih iz sjemena koje udovoljava zahtjevima iz provedbenog propisa o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama, isključivo za proizvodnju plodova;
- 2.2. u drugoj vegetacijskoj godini koja slijedi nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza:
- u slučaju proizvodnje krumpira, dopušta se sadnja samo certificiranog sjemenskog krumpira ili sjemenskog krumpira za koji je službenim testiranjem potvrđeno da nije zaražen štetnim organizmom i da je proizveden pod stručnim nadzorom na mjestima proizvodnje koja nisu označena kao zaražena, za sjemensku ili merkantilnu proizvodnju,
 - u slučaju proizvodnje rajčice, dopušta se sadnja samo onih biljaka rajčice koje su uzgojene iz sjemena koje udovoljava zahtjevima iz provedbenog propisa o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama, ili iz biljaka dobivenih vegetativnim razmnožavanjem biljaka rajčice proizvedenih iz takvog sjemena i uzgojenih pod stručnim nadzorom na mjestima proizvodnje koja nisu označena kao zaražena, za proizvodnju presadnica ili plodova;
- 2.3. najmanje još u trećoj vegetacijskoj godini koja slijedi nakon utvrđene zaraze:
- u slučaju proizvodnje krumpira, dopušta se sadnja samo certificiranog sjemenskog krumpira ili sjemenskog krumpira proizvedenog pod stručnim nadzorom iz certificiranog sjemenskog krumpira, za sjemensku ili merkantilnu proizvodnju,
 - u slučaju proizvodnje rajčice, dopušta se sadnja samo onih biljaka rajčice koje su uzgojene iz sjemena koje udovoljava zahtjevima iz provedbenog propisa o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama, ili iz biljaka rajčice uzgojenih pod stručnim nadzorom iz takvih biljaka, za proizvodnju presadnica ili plodova;

2.4. u svakoj vegetacijskoj godini iz podtočke 2.1., 2.2. i 2.3. poduzimaju se mjere uklanjanja samoniklih biljaka krumpira i drugih biljaka domaćina štetnog organizma ako su prisutni, i provodi se službeni pregled usjeva tijekom uzgoja u odgovarajućim vremenskim razdobljima, svih polja na kojima se uzgaja krumpir; proizvedeni krumpir sa svakog polja mora biti testiran sukladno propisanim postupcima.

3. Odmah nakon utvrđivanja zaraze štetnim organizmom i nakon prve iduće vegetacijske godine:

– svi strojevi, oprema i skladišni prostori na mjestu proizvodnje koji su se koristili u proizvodnji krumpira ili rajčice moraju se očistiti i, kada je to potrebno, dezinficirati u skladu s člankom 18. ovoga Pravilnika,

– fitosanitarni inspektor nadzire provedbu programa navodnjavanja i prskanja, kojeg može zabraniti, kada je to potrebno, radi sprječavanja širenja štetnog organizma.

4. U zaštićenom prostoru namijenjenom proizvodnji bilja koji je označen kao zaražen, gdje je moguća potpuna zamjena supstrata za uzgoj:

– zabranjuje se sadnja gomolja ili biljaka krumpira i sjetva sjemena krumpira u botaničkom smislu, te sjetva ili sadnja drugih biljaka domaćina štetnog organizma, uključujući biljke i sjeme rajčice, sve dok se u tom zaštićenom prostoru, pod nadzorom fitosanitarnog inspektora, ne provedu mjere uništavanja štetnog organizma i uklone sve biljke domaćini i njihovi dijelovi, pri čemu se, kao minimalna mjera, obvezno provodi potpuna zamjena supstrata za uzgoj te čišćenje i dezinfekcija tog zaštićenog prostora i cjelokupne opreme, i sve dok fitosanitarni inspektor nakon provedbe tih mjera ne odobri proizvodnju krumpira i rajčice,

– dopušta se proizvodnja krumpira iz certificiranog sjemenskog krumpira proizvedenog pod stručnim nadzorom ili mini-gomolja ili mikro-biljaka dobivenih iz kulture biljnog tkiva koje potječu iz testiranih izvora,

– dopušta se proizvodnja rajčice iz sjemena koje udovoljava zahtjevima iz provedbenog propisa o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama, ili iz biljaka dobivenih vegetativnim razmnožavanjem biljaka rajčice uzgojenih iz takvog sjemena pod stručnim nadzorom,

– fitosanitarni inspektor nadzire provedbu programa navodnjavanja i prskanja, kojeg može zabraniti, kada je to potrebno, radi sprječavanja širenja štetnog organizma.

II. U ČITAVOM SIGURNOSNOM PODRUČJU, PORED MJERA OPISANIH U GLAVI I. OVOGA PRILOGA:

1. Odmah nakon utvrđivanja zaraze fitosanitarni inspektor naređuje, prema potrebi, čišćenje i dezinfekciju svih strojeva, opreme i skladišnih prostora na posjedima na kojima su se koristili u proizvodnji krumpira ili rajčice primjenom odgovarajućih postupaka, kao što je navedeno u glavi I. točki 3. podstavku 1. ovoga Priloga.

2. Fitosanitarni inspektor odmah i tijekom najmanje triju vegetacijskih godina koje slijede iza one u kojoj je utvrđena zaraza:

a) u sigurnosnom području određenom u skladu s člankom 12. ovoga Pravilnika:

– nadzire posjede na kojima se uzgajaju, skladište, nalaze ili dorađuju gomolji krumpira ili rajčica, uključujući i posjede na kojima se koriste isti strojevi za obavljanje radnji u vezi s nabrojenim djelatnostima,

– naređuje sadnju samo certificiranog sjemenskog krumpira ili sjemenskog krumpira proizvedenog pod stručnim nadzorom unutar cijelog sigurnosnog područja i testiranje sjemenskog krumpira nakon vađenja, proizvedenog na mjestima proizvodnje koja se smatraju vjerojatno zaraženima, u skladu s člankom 11. ovoga Pravilnika,

– naređuje da se na svim posjedima unutar tog područja s proizvedenim sjemenskim

krumpirom postupa odvojeno od merkantilnog krumpira, ili da se obavi čišćenje i, prema potrebi, dezinfekcija između postupanja sa sjemenskim i merkantilnim krumpirom,

- naređuje sadnju samo onih biljaka rajčice uzgojenih iz sjemena koje udovoljavaju zahtjevima iz provedbenog propisa o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja organizama štetnih za bilje, biljne proizvode i druge nadzirane predmete i mjerama suzbijanja tih organizama, ili iz biljaka dobivenih vegetativnim razmnožavanjem biljaka rajčice proizvedenih iz takvog sjemena i uzgajanih pod stručnim nadzorom, u svim usjevima rajčice unutar sigurnosnog područja,

- provodi sustavno istraživanje iz članka 3. ovoga Pravilnika;

b) za površinsku vodu koja je bila označena kao zaražena u skladu s člankom 14. stavkom 1. podstavkom 2. ovoga Pravilnika ili predstavlja jedan od čimbenika, iz članka 12. stavka 2. podstavka 3. i članka 14. stavka 2. ovoga Pravilnika, koji utječu na moguće širenje štetnog organizma:

- obavlja sustavno istraživanje iz članka 3. stavka 2. ovoga Pravilnika u skladu s godišnjim programom u odgovarajućim vremenskim razdobljima te uzima uzorke površinske vode i, kada je to potrebno, biljaka domaćina štetnog organizma iz porodice Solanaceae, iz odgovarajućih izvora vode, radi testiranja. Testiranje glavnih biljaka domaćina i svih drugih uzetih uzoraka mora biti provedeno sukladno propisanim postupcima,

- nadzire provedbu programa navodnjavanja i prskanja te može zabraniti upotrebu vode koja je označena kao zaražena za navodnjavanje i prskanje glavnih biljaka domaćina i, gdje je potrebno, drugih biljaka domaćina radi sprječavanja širenja štetnog organizma. Fitosanitarni inspektor može opozvati tu zabranu, ako je na temelju rezultata provedenog sustavnog istraživanja iz članka 3. stavka 2. ovoga Pravilnika u skladu s godišnjim programom utvrdio da površinska voda više nije zaražena. Korištenje vode za navodnjavanje i prskanje biljaka domaćina čija je upotreba zabranjena može se dopustiti pod službenim nadzorom, primjenom službeno odobrenih postupaka kojima se odstranjuje štetni organizam i sprječava njegovo širenje,

- u slučaju kada je tekući otpad zaražen, zbrinjavanje krutog ili tekućeg otpada koji nastaje pri industrijskoj preradi ili pakiranju glavnih biljaka domaćina obavlja se pod nadzorom fitosanitarnog inspektora.

3. U slučaju potrebe, ministar može narediti zamjenu svih zaliha sjemenskog krumpira u odgovarajućem vremenskom razdoblju.